

Co to są organizacje pozarządowe?

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Czasami o organizacjach pozarządowych mówi się jako o „trzecim sektorze”, w odróżnieniu od sektora publicznego oraz sektora przedsiębiorstw. Takie rozumienie organizacji pozarządowej jest zbliżone do definicji prawnej, jednakże zakresy tych pojęć się nie pokrywają.

Definicję organizacji pozarządowej można znaleźć w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 03.96.873). Jest to definicja uniwersalna, w tym sensie, że inne akty prawne często odwołują się do pojęcia organizacji pozarządowej w rozumieniu tej ustawy (np. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym – art. 2 pkt 2).

Definicja ta podaje, że: **„organizacjami pozarządowymi są:**

1. niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych,
2. niedziałające w celu osiągnięcia zysku

– osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4.” (art. 3 ust 2).

UWAGA!

Organizacjami pozarządowymi są więc nie tylko podmioty, które mają osobowość prawną, ale także jednostki, które tej osobowości nie mają (np. stowarzyszenia zwykłe, uczelniane organizacje studenckie, koła gospodyń wiejskich).

Jeśli chcemy ocenić, czy dana instytucja należy do sektora organizacji pozarządowych – należy wziąć pod uwagę dwa kryteria: fakt czy dany podmiot nie należy do sektora finansów publicznych oraz jego niekomercyjny charakter. Powyższa definicja ustawowa jest szeroka. Jej zapisy obejmują także takie podmioty jak: partie polityczne, fundacje tworzone przez partie polityczne, związki zawodowe i organizacje pracodawców, samorządy zawodowe (np. samorząd lekarski, adwokatów, radców prawnych itp.). Ponieważ nie było intencją ustawodawcy by tego typu podmioty mogły korzystać z wszystkich możliwości, które wprowadza ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zostały one wprost wskazane (art 3 ust 4) jako te, do których nie stosuje się przepisów działu II, dotyczącego działalności pożytku publicznego. Skoro więc nie stosuje się do nich działu II ustawy, to logiczne jest, że stosuje się pozostałe przepisy ustawy, a więc dział I i III. Gdyby przyjąć, że wymienione podmioty nie są organizacjami pozarządowymi, to do nich nie stosowałoby się w ogóle przepisów ustawy, a więc zastrzeżenie odnośnie działu II byłoby zbędne. Ponad to wymienione wyżej podmioty odpowiadają ogólnej definicji organizacji

pozarządowej, ponieważ nie należą do sektora finansów publicznych i nie działają w celu osiągnięcia zysku.

Tak więc mimo, że partie polityczne i tworzone przez nie fundacje, związki zawodowe i organizacje pracodawców, samorządy zawodowe, mieszczą się w definicji organizacji pozarządowej, to nie mogą one uzyskać statusu organizacji pożytku publicznego oraz nie mogą otrzymywać dotacji w trybie określonym w ustawie (zgodnie z art. 3 ust. 4 nie stosuje się do nich działu II ustawy, w którym jest mowa o zasadach uzyskiwania tego statusu oraz o zlecaniu organizacjom realizacji zadań publicznych).